

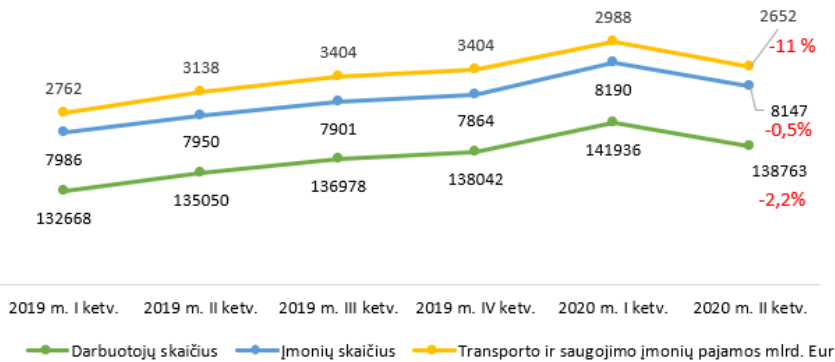
Transporto rinkos statistinių rodiklių apžvalga (2020 m. sausio–birželio mėn.)

1. Pagrindiniai šalies transporto sektoriaus ekonominiai rodikliai

Iššūkių ir rizikų sąrašas ilgėja, tačiau sektoriaus rezultatai mažėjo nuosaikiai

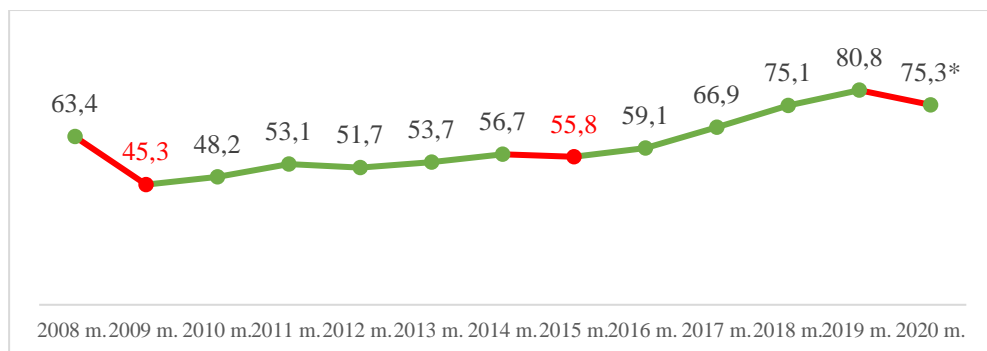
Nepaisant išankstinių vidutinio ir ilgojo laikotarpio pesimistinių prognozių transporto sektoriaus rezultatai, išskyrus aviacijos rinką, patyrusią didžiausią smūgį, mažėjo nuosaikiai. Nors vežėjai krovinį vežė mažiau, traukėsi įmonių veiklos apyvarta, investicijos į transporto priemonių parko atnaujinimą, pelningumo marža artėjo prie nulio, veikla buvo vykdoma. 2020 m. II ketv. transporto sektoriaus darbuotojų skaičius sumažėjo 2,2 proc., įmonių skaičius 0,5 proc., sektoriaus pajamingumo rodiklis 11 proc. (1 pav.). Pokyčiams įtakos turėjo ne tik koronaviruso sukelta situacija, ekonominės izoliacija, bet ir transporto paslaugų paklausos sumažėjimas Vakarų rinkose, pasikeitimai reguliacinėje aplinkoje, „Mobilumo paketas“ ir jo sukeltas rinkos dalyvių veiklos neužtikrintumas.

Įmonių prastovos, apyvartinių lėšų trūkumas, neužtikrintumas, rizikos atsiradusios dėl galimo Baltarusijos krovinį nukreipimo į Rusijos uostus ir siekis užtikrinti konkurencingumą, vers sektorių keisti krovinį struktūrą, vežimų geografiją, diversifikuoti rinkas, perdėlioti susiformavusias logistines grandines, tokiu būdu palaipsniui sugrįžtant į ankstesnių metų rezultatus.

1 pav. 2019 m.–2020 m. Transporto sektoriaus darbuotojų, įmonių ir pajamų rodikliai

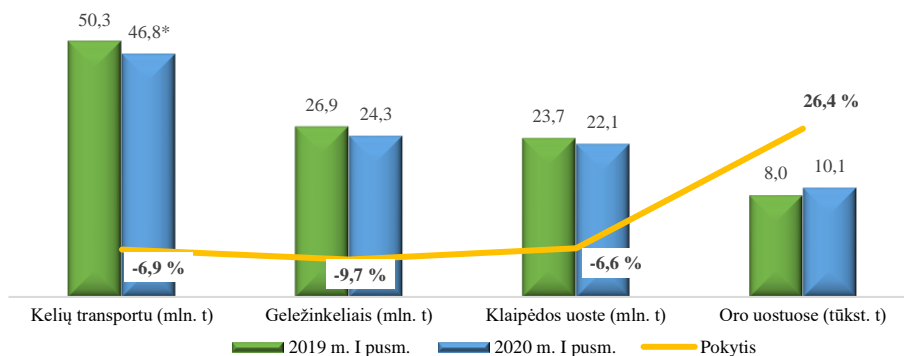
2. Krovinų vežimas geležinkelių ir kelių transportu bei krova Klaipėdos uoste ir oro uostuose

2 pav. Krovinų vežimo dinamika 2008 m.–2020 m. I pusm.

Situacija krovinų vežimo rinkoje nėra tokia kritiška lyginant su praėjusia finansų krize, kuomet krovinų vežimo rezultatai krito beveik 29 proc. Vertinant išankstinius rezultatus stebimas, „minkštesnis“ 6,8 proc. nuosmukis. Manytina, kad krovinų rinka turėtų atsigausti paskutinį metų ketvirtį, žinoma, jeigu koronavirusas nusiūg.

2020 m. I pusmetį krovinų vežimo sausumos transportu apimtys palyginus su 2019 m. atitinkamu laikotarpiu mažėjo 7,9 proc. (iš viso 71,1 mln. t), iš jų: geležinkelių transportu 9,7 proc. (viso 24,3 mln. t), kelių transportu 6,9 proc. (viso 46,8 mln. t). Krovinų krova mažėjo Klaipėdos uoste 6,6 proc. (viso 22,1 mln. t), oro uostuose augo 26,9 proc. (viso 10,1 tūkst.t) (3 pav.).

* išankstiniai duomenys

** Vilniaus, Kauno, Palangos oro uostai

Šaltinis: Statistikos departamentas

3 pav. Krovinių vežimo kelių, geležinkelių transportu, krovos Klaipėdos uoste ir oro uostuose rodikliai

Geležinkelių transportu vežamų krovinių apimtis lėmė sumažėjęs tranzitas Klaipėdos (-8 proc.) ir Kaliningrado srities (-8,2 proc.) kryptimis. Didesnius netekimus dėl metų pradžioje mažėjusių naftos produktų importo vežimų apimčių iš Baltarusijos, kompensavo grūdų vežimai.

Klaipėdos uosto krovos prastus pirmojo pusmečio rezultatus iš esmės lėmė sumažėjusi naftos produktų ir konteinerių krova. Dėl kritusio naftos paklauso ir vartojimo, sumažėjo šio produkto eksporto apimtys. Naftos kainų svyravimas sudarė neigiamas gamybos ir prekybos naftos produktais maržas, naftos perdirbimo gamyklos sumažino gamybos apimtį net iki 60 proc. Numatoma, kad dėl gero šių metų grūdų derliaus, rezultatus pagerins išaugusi šio produkto krova.

Oro uostų krovos rezultatus lėmė specialiais reisais į Lietuvą gabanti medicininių priemonių kiekiai.

Išsamiau apie geležinkelio, kelių, oro transporto rodiklius ir krovą Klaipėdos jūrų uoste sekančiuose apžvalgos skyriuose.

3. Geležinkelių transportas

3.1. Geležinkelių transportu gabenamų krovinių rodikliai

AB „LG CARGO“ per 2020 m. sausio – birželio mėn. pervežė 24,3 mln. t krovinių, t. y. 9,7 proc. mažiau nei per 2019 m. atitinkamą laikotarpį. Mažėjo kietojo mineralinio kuro (-18,2 proc.), medienos (-16 proc.), naftos produktų (-11,6 proc.), didėjo maisto produktų vežimas (+23,5 proc.).

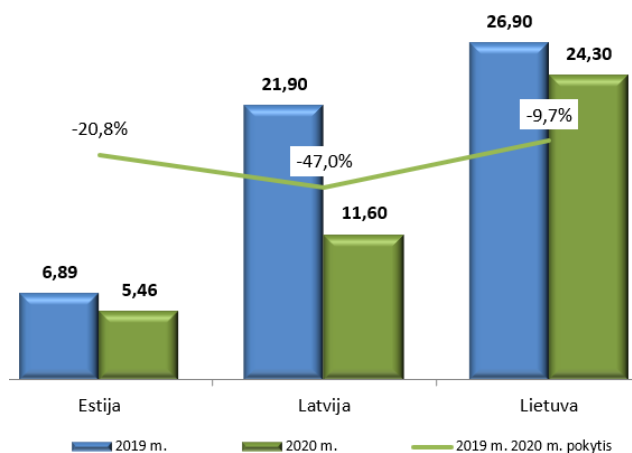
Geležinkelių transportu vežami tranzitiniai krovinių srautai (kai vežami kroviniai geležinkelių transportu iš kitų šalių į Klaipėdos uostą išgabenerimui/atgabenerimui laivais apskaitomi tranzitiniais), sumažėjo 8,2 proc. (viso 13,3 mln. t). Iš jų per Klaipėdą mažėjo 8 proc. – 8,4 mln. t.

Numatoma, kad teigiamą įtaką krovinių vežimams turės užtikrintas kasmetinis 0,5 mln. t krovinių srautas iš Ukrainos į Klaipėdos uostą. Kovo mėn. buvo pasirašytas memorandumas, pagal kurį AB „LG CARGO“ kartu su partneriais Baltarusijoje ir Ukrainoje kasmet perveš apie 500 tūkst. tonų kukurūzų iš Ukrainos į Klaipėdos jūrų uostą. Praėjusį pusmetį taip pat pradėtos vežti pašto siuntos iš Kinijos, o balandžio mėn. buvo sulaukta 42 konteinerių traukinio su pašto siuntomis iš Kinijos. Į Baltarusiją per Klaipėdos uostą pradėta vežti nafta iš JAV.

3.2. Geležinkelių transportu gabenamų krovinių palyginimas su Latvijos ir Estijos valstybėmis

Baltijos valstybių geležinkeliais nagrinėjamu laikotarpiu buvo vežta 25,7 proc. mažiau krovinių (viso 41,4 mln. t). Lietuvos geležinkeliai vežė daugiausiai krovinių ir patyrė mažiausią – 9,7 proc. nuosmukį palyginti su Latvijos ir Estijos valstybėmis, kuriose stebimas atitinkamai 47 proc. ir 21 proc. vežimų mažėjimas (4 pav.).

Latvijos geležinkeliais vežamų krovinių apimtis lėmė pagrindinių krovinių: kieto mineralinio kuro (- 76,4 proc.), grūdų (- 58,6 proc.), naftos produktų (- 45,0 proc.) vežimai. Estijos geležinkeliais vežamų krovinių sumažėjo 20,8 proc. naftos produktų (-56,2 proc.), medienos (- 44,6 proc.) vežimai.

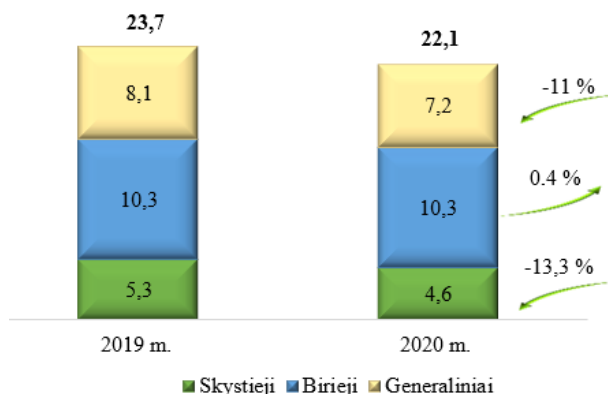
4 pav. Lietuvos, Latvijos ir Estijos krovinų gabenamų geležinkelių transportu apimtys, mln. t

Krova Klaipėdos ir Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose

4.1. Krova Klaipėdos uoste

2020 m. I pusm. Klaipėdos uoste ir Būtingės terminale **krauta 26 mln. t. krovinų**, t.y., 8,4 proc. mažiau palyginus su 2019 m. I pusm., Klaipėdos uoste krauta 22,1 mln. t, t.y., 6,6 proc. mažiau (5 pav.), Būtingės terminale – 17,7 proc. mažiau krovinų (viso 3,87 mln. t. žalios naftos).

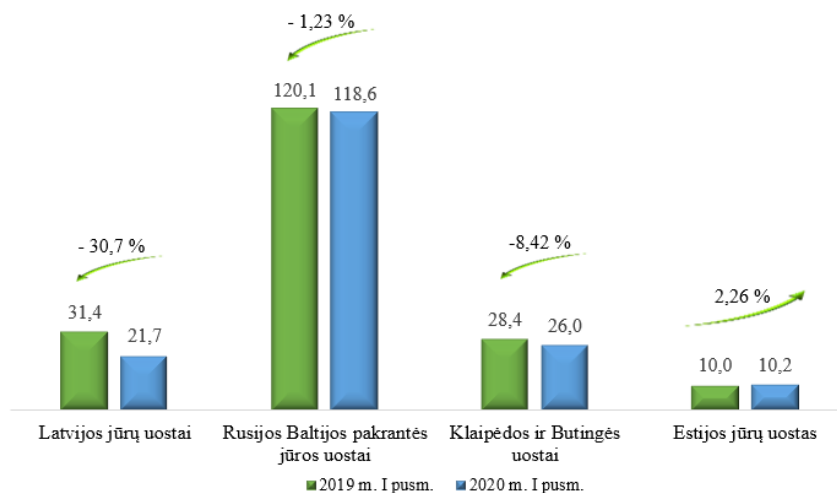
Didelį krovos apimčių kritimą Klaipėdos uostas patyrė dėl skystųjų ir generalinių krovinų krovos. Naftos produktų krova sumažėjo 26,7 proc., taip pat dėl sumažėjusių krovinų konteneriuose. Pirmąjį šių metų pusmetį nežymiai augo biriųjų krovinų krova, grūdų krova augo 7,2 proc.

5 pav. Krova Klaipėdos uoste 2019 m I pusm.-2020 m. I pusm., mln. t

4.2. Krova Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose, tūkst. t.

Pasaulinė koronaviruso pandemija įtakos turėjo visiems rytinės Baltijos pakrantės jūrų uostams (6 pav.). Latvijos uostų krova krito beveik 30,7 proc., iš jų ypač mažėjo Ventspilio ir Rygos uostų rezultatai, atitinkamai 41 proc. ir 27 proc.

6 pav. Latvijos, Rusijos, Lietuvos ir Estijos uostų krova, 2019 m I pusm.-2020 m. I pusm., mln. t

5. Kelių transportas ir valstybės sienos kirtimas

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis per 2020 m. I pusm. per Lietuvos pasienio kontrolės punktus (toliau – PKP) į Lietuvą iš viso vyko 1 292 012 transporto priemonės, iš jų: 484 817 lengvieji automobiliai, 417 872 krovininiai automobiliai.

Lietuvos–Baltarusijos PKP transporto priemonių srautas palyginus su 2019m. I pusm. sumažėjo 34,2 proc. (nuo 1 588 460 vnt. iki 1 045 334 vnt.) iš jų sieną kirto:

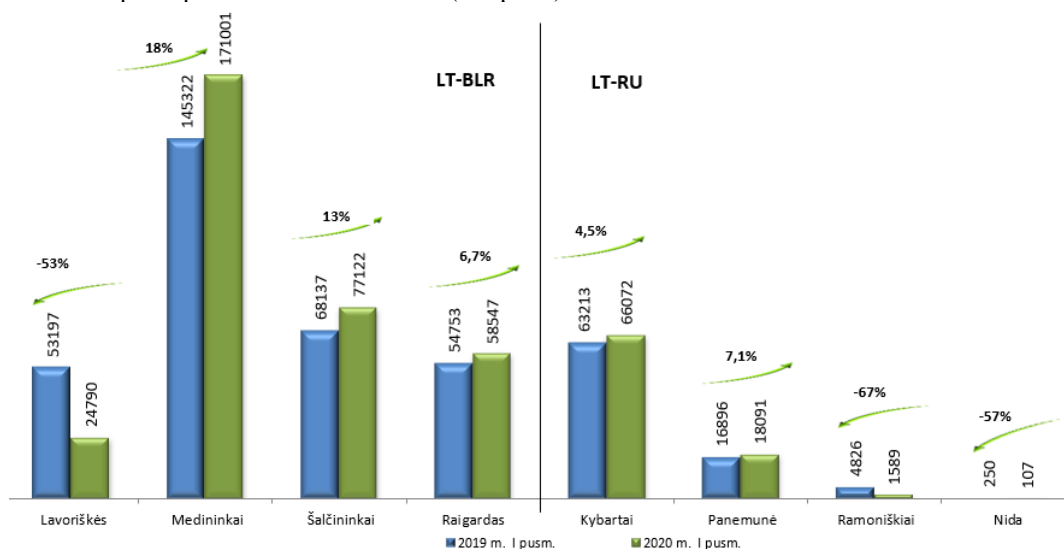
- krovininiai automobiliai – 331 479 vnt. (+3,1 proc.);
- lengvieji automobiliai – 403 010 vnt. (-57,2 proc.);
- kitos transporto priemonės – 291 259 vnt. (-10,2 proc.).

Medininkų PKP transporto priemonių srautas sumažėjo 14,3 proc. t y. viso 437 212 vnt. Iš jų didėjo krovininių transporto priemonių 18 proc. (viso 171 001 vnt.) (7 pav.), lengvųjų srautas mažėjo 51,7 proc. (viso 100 987 vnt.).

Lavoriškių PKP transporto priemonių srautas mažėjo 59,2 proc. t y. viso iki 116 570 vnt. iš jų mažėjo krovininių 53 proc. (viso 24 790 vnt.), lengvųjų 62 proc. (viso 70 454 vnt.).

Lietuvos–Rusijos PKP – transporto priemonių srautas mažėjo 32 proc., iki 237 725 vnt. iš jų sieną kirto:

- krovininiai automobiliai – 85 859 vnt. (-0,8 proc.);
- lengvieji automobiliai – 73 705 vnt. (-60 proc.);
- kitos transporto priemonės – 36 880 vnt. (-55 proc.).

7 pav. Krovininių transporto priemonių srautai per pasienio kontrolės punktus 2019 m. I pusm.–2020 m. I pusm., tūkst. vnt.

Pagrindinių PKP statybos ir modernizavimo eiga:

Medininkų PKP – parengtas plėtros I ir II etapo techninis projektas, gauti statybos leidimai. Pasirašyta Paramos sutartis dėl I-ojo Medininkų PKP modernizavimo etapo finansavimo ES lėšomis.

Rambyno PKP – atlikti statybos rangos darbai. Gautas statybos užbaigimo aktas, atliekamos statinių įregistravimo nekilnojamojo turto registre procedūros.

Šumsko PKP – parengtas ir patvirtintas teritorijos detalusis planas. Vykdomos žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros.

Kybartų PKP – gautas statybą leidžiantis dokumentas. Parengtas investicinio projekto aprašymas.

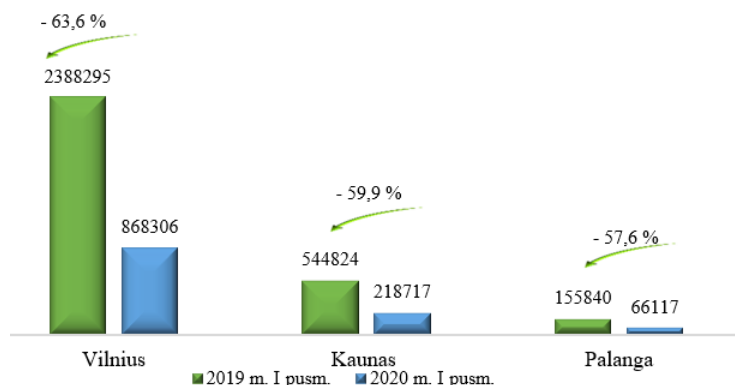
2020 m. rugpjūčio mėn. buvo atnaujintas vykimas per Lavoriškių–Kotlovkos sienos perėjimo punktą, kuris iki tol, šalyje paskelbus ekstremaliąją situaciją, buvo uždarytas. Numatoma, kad užtikrins efektyvesnį ir tolygų transporto pasiskirstymą sienos su Baltarusija perėjimo punktų veiklą.

6. Oro transportas

6.1. Lietuvos oro uostų pagrindiniai rodikliai 2020 m. sausio–birželio mėn.

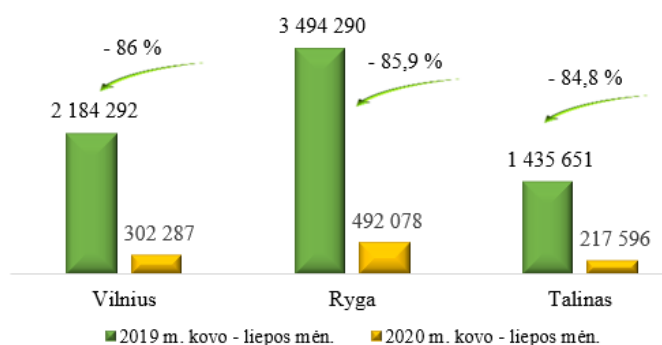
Pasaulinės koronaviruso pasekmės, kuomet buvo iš esmės sustabdytos kelionės oro transportu, aviacijos rinka patyrė labiausiai. 2020 m. I pusmetį keleivių srautas Lietuvos oro uostuose krito 62,7 proc. (nuo 1323 tūkst. kel. iki 1105 tūkst. kel.). Į Vilniaus oro uostą atvyko ir išvyko 868,3 tūkst. keleivių (-63,6 proc.), Kauno oro uoste 218,7 tūkst. keleivių (-59,9 proc.), Palangos – 66 tūkst. keleivių arba 57,6 proc. mažiau nei praėjusių metų atitinkamą

laikotarpį (8 pav.). Kovo mėn. paskelbtas karantinas jau ženkliai „apkarpė“ keleivių srautus kuomet buvo aptarnauta 56 proc. mažiau keleivių.

8 pav. Aptarnautų keleivių skaičius VĮ „Lietuvos oro uostai“ filialuose

6.2. Vilniaus, Rygos ir Talino oro uostų skrydžių, krovinių ir keleivių srautų tendencijos

9 pav. Keleivių srautai Vilniaus, Rygos ir Talino oro uostuose, kovo-liepos mėn.

	Skrydžiai		Keleiviai		Kroviniai, t	
	2020 m. I pusm.	Pokytis	2020 m. I pusm.	Pokytis	2020 m. I pusm.	Pokytis
Vilnius	11 073	-51,8%	868 306	-63,6%	7 108	11,4%
Ryga	18 789	-54,8%	1 319 406	-62,9%	9 888	-25,7%
Talinas	12 014	-49,6%	567 005	-62,6%	4589	-14%

Šaltinis. Oro uostų interneto svetainės

2 lentelė

7. Išvados

- 2020 m. I pusm. sektoriaus rezultatai, išskyrus aviacijos rinką, patyrusią didžiausią smūgį, mažėjo nuosaikiai. Antrąjį š. m. ketvirtį transporto sektoriaus darbuotojų skaičius mažėjo 2,2 proc., įmonių skaičius 0,5 proc., sektoriaus pajamos 11 proc.
- Rodiklių pokyčiams įtakos turėjo ne tik koronaviruso sukelta situacija, bet ir transporto paslaugų paklausos sumažėjimas Vakarų rinkose, pasikeitimai reguliacinėje aplinkoje, „Mobilumo paketas“ ir jo sukeltas rinkos dalyvių veiklos neužtikrintumas.
- Situacija krovinių vežimo rinkoje nėra tokia kritiška lyginant su 2008 m. krize, kuomet krovinių vežimo rezultatai krito beveik 29 proc., šiuo metu stebimas, „minkštesnis“ 6,8 proc. nuosmukis.
- 2020 m. I pusmetį sumažėjusias geležinkelių transportu vežamų krovinių apimtį (-9,7 proc.) ir krova Klaipėdos uoste rezultatus (-6,6 proc.) lėmė smukęs naftos produktų importas iš Baltarusijos, konteinerių krova
- Baltijos valstybių geležinkeliais vežta 25,7 proc. mažiau krovinių. Lietuvos geležinkeliai patyrė mažiausią nuosmukį palyginti su Latvijos ir Estijos valstybėmis, kuriose stebimas atitinkamai 47 proc. ir 21 proc. vežimų mažėjimas.
- Klaipėdos uoste ir Būtingės terminale krauta 8,6 mln. t. mažiau krovinių, Latvijos uostų krova krito 30 proc. Itin mažėjo rusiškų anglių eksportas Rygos ir Venspilio uostuose.
- Valstybės sienos kirtimas: transporto priemonių srautas mažėjo per Lietuvos–Baltarusijos PKP – 34 proc., Lietuvos–Rusijos PKP 32 proc.
- Keleivių srautas Lietuvos oro uostuose krito 62,7 proc., panašų nuosmukį patyrė ir Rygos bei Talino uostai.